

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд по специалност „Психология“

**„Афект, уплаха и смущение в клиничко-психологичната съдебна експертна
дейност“**

на докторанта Георги Валериев Кирилов
за присъждане на образователна и научна степен Доктор
(СУ „Св. Климент Охридски“, Философски факултет Катедра „Социална, организационна,
клинична и педагогическа психология“)

от Проф. Петър Маринов Маринов, дмн, съдебен психиатър

Дисертационният труд на докторанта Георги Кирилов е разработен в рамките на 305 стр. Основните му раздели са Увод, Актуалност на темата, Цел, Задачи, Обект и предмет на изследването, методология и методика, Литературен обзор, Организация на изследването, Емпирично изследване и Заключение.

Поставената цел да се изследва състояние, което се намира в междината между правото, психологията и психиатрията е консистентна и значима. Изборът на инструменти, които са известни и добре утвърдени в полето на световната клинична и съдебна психология е важен за провеждането на задълбочено и качествено проучване.

Литературният обзор разглежда понятието физиологичен афект, като изключително психологичен конструкт и близките, но не идентични с него, уплаха и смущение. Отчетени са също факторите, които са съпътстващи, сред които значимо място още от времето на базисния труд на Данаджиев е алкохола. Главните анализирани школи са българската, германската и руската.

Особено внимание докторантът обръща върху дефинициите на физиологичен афект, уплаха и смущение.

В третия раздел посредством изработения инструментариум е изследвана група лица в експертната практика на докторанта. Статистическият анализ е на съвременен ниво и установява значимите корелации в резултатите на проведеното изследване.

В заключението кратко, но по същество, са изложени главните изводи на проучването. Отбелязани са новостите и развитето на тази област в съвременната съдебна психология. Изложени са публикациите на автора по темата на дисертацията.

Библиографията обхваща основните и значими трудове в изследваната област.

Представен е значителен материал с конкретни експертизи на докторанта, който илюстрира неговото лично участие.

Освен това трябва да се подчертае, че темата е особено актуална и значима и има голямо практическо приложение в експертната практика. Еволюцията на изследванията върху афекта у нас започват още в първата половина на XX век, с труда на д-р Стефан Данаджиев. Концепцията до наши дни е еволюирала значително и се различава концептуално в теоретично отношение. Съдебната психология днес разполага с инструменти, които в началото на изследванията не са били разработени и дават възможност за твърде прецизно изследване не само на личността, но и на нейните реакции в нестандартни и дори изключителни състояния. В това се състои и смисъла на провеждането на това проучване.

Спецификите на експертизата на физиологичния афект поражда поредица от допълнителни анализи, а именно доколко това понятие може да се съотнесе към използваните в Западна Европа термини за изключително състояние на съзнанието? Доколко физиологичният афект се помещава в рамките на намалена

вменяемост? Доколко самата намалена вменяемост е близка до използваните у нас „изключителна улесненост“ или „смекчаващи вината обстоятелства“? Доколко правните конструкции „уплаха“ и „смущение“ припокриват понятието „физиологичен афект“? Разбира се, тези въпроси надхвърлят обема и целите на един дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен Доктор.

Авторефератът обхваща 117 стр. и има същата структура като дисертацията. Не са включени експертизите на автора, които са значителна част от основния труд.

Критични бележки, ограничения и препоръки:

Използването на термина експертно становище би било добре да се замени с експертиза или „съдебнопсихологична експертиза“, което би било в съзвучие с нормативната база. Препоръчвам развитието на този труд в нова монография, която да направи опит за даване на отговори на редица въпроси, които надхвърлят обема и задачите на дисертационен труд, както и разработването на продължение и на труда в рамките на такъв за присъждане на степен доктор на психологичните науки.

В заключение, дисертационният труд „Афект, уплаха и смущение в клинично-психологичната съдебна експертна дейност“ отговаря изцяло на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и на Правилника за прилагането му, както и на допълнителните изисквания на Правилника на СУ. Актуалността на темата и научният подход на докторанта са основание убедено да гласувам „За“ присъждане на образователната и научна степен Доктор на Георги Кирилов, като призова и членовете на почитаемото Жури да го направят.

София, 02.05.2022 г.

Подпис: